

Český jazyk

9. ročník

inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT

SOUHLÁSKY ZNĚLÉ A NEZNĚLÉ

vysvětlení, jak funguje spodoba znělosti a procvičení
na praktických příkladech, znělé a neznělé ř,
jeho rozpoznání a procvičení.

vl. znak: ČJ III.

Autor: Mgr. Petra Fofňková

2012

Rokytnice v Orl. h.

Souhlásky znělé a neznělé.

Souhlásky znělé - jsou ty, při jejichž výslovnosti se hlasivky chvějí.
(pomůcka: přiložte ruku na hrdlo či temeno hlavy, abyste mohli chvění pocítit)

Párové souhlásky

- znělé souhlásky mají svůj neznělý protějšek, tvoří pár

neznělé	b	v	d	d'	z	ž	g	h
znělé	p	f	t	t'	s	š	k	ch

pouze znělé jsou: r, l, m, n, ň, j

pouze neznělé jsou: c, č

!! ř je někdy znělé, někdy neznělé !!

ř je znělé: 1) v sousedství znělé souhlásky Příklad: dřevo
2) v sousedství samohlásky Příklad: řepa

ř je neznělé: 1) v sousedství neznělé souhlásky Příklad: tři
2) na konci slova Příklad: keř

Spodoba znělosti

- při výslovnosti se znělost souhlásek může změnit. O tom, zda celou dvojici souhlásek vyslovíme zněle, nebo nezněle, rozhoduje poslední z nich.

Příklad: tak**k**že - **ž** je znělé, tudíž namísto **k**, které je neznělé, musíme vyslovit jeho znělý protějšek **g**

[tagže]

!! Na konci slova se párové souhlásky znělé mění v neznělé. !!

Příklad: had [hat]

Přiřad' neznělé protějšky.

ZNĚLÉ

b v d d' z ž g h

NEZNĚLÉ

k

p

t

s

ch

t'

f

š

Přiřaď správnou výslovnost.

zub			
nízký	[spívat]		
lodka		[natšen]	
zkoušet	[zup]	[skoušet]	
s bratrem			[níský]
lev	[lef]	[lotka]	
zpívat			[prutký]
k divadlu	[zbratrem]		
nadšen			
v trávě	[prách]	[ftrávě]	
prudký			[gdivadlu]
práh			

Souhlásku, která ovlivňuje znělost celé skupiny, podtrhni červeně. Pod souhlásku, jejíž znělost se mění, vlož souhlásku, která se správně vysloví.

k Daně mřížka sdělit v sadě svatba

kresba s babičkou vteřina krovky v kůlně

f z z d f f —
f š g z

Urči, kde je ř znělé, kde neznělé.

křoví		břeh
vřelý		čtyři
pepř		hřát
řeka	znělé	tchoř
řvát	neznělé	řezat
Bořek		hořet
vřes		říjen
třít		zřejmě
keř		mříž

Přiřaď správné odůvodnění.

zkratka	znělá souhláska se na konci slova mění v neznělou
bod	ř je v sousedství neznělé souhlásky neznělé
peří	znělá souhláska se na konci slova mění v neznělou
kov	k je neznělé, tudíž celá dvojice bude vyslovena nezněle
vřískot	d je znělé, tudíž celá dvojice bude vyslovena zněle
zub	ř je v sousedství znělé souhlásky znělé
přání	s je neznělé, tudíž celá dvojice bude vyslovena nezněle
povstání	znělá souhláska se na konci slova mění v neznělou
když	ř je v sousedství samohlásky znělé